

СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ TELEGRAM ЯК ПЛАТФОРМИ В УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІАПРОСТОРИ В УМОВАХ ВІЙНИ

***Анотація.** Досліджено специфіку функціонування платформи Telegram як значущого інструмента українського медіапростору в умовах війни. Проаналізовано причини феноменальної популярності месенджера (оперативність, доступність) та його структурну непрозорість, що створює ризики маніпуляцій через анонімні канали. Практичним складником є опис ребрендингу та концепції новинного Telegram-каналу «Залізна Українка», реалізованого в межах бакалаврської роботи. Обґрунтовано спрямування проєкту на висвітлення подій крізь призму національних інтересів, поєднання новин і аналітики для розвитку критичного мислення та формування стійкої громадянської позиції в умовах інформаційного протистояння.*

***Ключові слова:** цифровий медіапростір, Telegram-канали, новинний контент, російсько-українська війна, протидія маніпуляції, соціальні медіа.*

Telegram є сучасним месенджером та інформаційною платформою, що виконує функцію комунікації та поширення новинного контенту. Саме тому ця платформа може бути альтернативним джерелом інформації поряд із традиційними медіа, наприклад, телебаченням та новинними сайтами. Нині Telegram є помітною частиною цифрового медіапростору України, що активно впливає на формування громадської думки. Отже, у сучасних умовах ми можемо спостерігати, як Telegram із простої соціальної платформи перетворився на важливий інструмент оперативного інформування населення.

Особливо популярним Telegram став після повномасштабного російського вторгнення у 2022 р., адже потреби користувачів у повідомленнях про повітряні тривоги, можливі обстріли, евакуацію та гуманітарну допомогу значно зросла. У Telegram інформація поширюється значно швидше, ніж на новинних сайтах або телебаченні, що і є однією з головних причин популярності новинних Telegram-каналів. Під час війни у Telegram з'явилися канали державних інституцій, військових структур, регіональних адміністрацій і міських голів, які оперативно повідомляють про обстріли, евакуацію, гуманітарну допомогу чи зміни безпечної ситуації. Водночас цю платформу активно використовують і російські пропагандисти, що маскуються під «українські» джерела. Особливою проблемою Telegram стали анонімні або напіванонімні канали, які поширюють часто неперевірений або маніпуляційний контент. Тож можна стверджувати, що Telegram у часи війни в Україні став місцем, де фронт проходить не лише фізично, а й когнітивно.

Отже, Telegram притаманна не алгоритмічна, а структурна непрозорість платформи. На відміну від класичних соціальних мереж, тут відсутня система рекомендацій – користувач бачить лише контент тих каналів, на які підписаний.

Натомість поширення інформації відбувається через механізми репостів, перехресні згадки та мережу взаємопов'язаних каналів, що створює ефект «внутрішньої екосистеми». Унаслідок цього формуються замкнені інформаційні кола, де користувачі здебільшого споживають контент, що підтверджує їхні власні переконання. В умовах війни така сегментованість інформаційного простору сприяє поляризації та послаблює довіру до офіційних джерел [1, с. 51].

Утім в Україні популярність Telegram інтенсивно зростає, адже ця платформа є зручним форматом для споживання новинного контенту та взаємодії із блогерами та журналістами. До того ж функціонал платформи дає змогу створювати та просувати цікавий і актуальний інформаційний контент. Основними чинниками, що зумовили вибір Telegram як платформи для просування новинного каналу, є відсутність складних алгоритмів стрічки, адже користувач бачить усі повідомлення каналу; можливість публікації миттєвих повідомлень; зручний формат каналів для поширення новин; простота створення та адміністрування каналу. Зважаючи на ці переваги, саме Telegram, на нашу думку, є найбільш зручним та ефективним інструментом для створення та просування новинного контенту. У цьому погоджуємося із думкою М. Бутиріної про те, що одним із найяскравіших прикладів нового формату журналістики сьогодні є саме Telegram-канали. За останній час вони еволюціонували від звичайного сервісу для швидкого обміну повідомленнями до повноцінних медіаплатформ, які формують власний інформаційний порядок денний і суттєво впливають на зміст національного медіапростору. Їх популярність стрімко зростає: завдяки активному просуванню аудиторія Telegram-каналів постійно збільшується. Кількість підписників найпопулярніших із них уже можна порівняти з тиражами загальнонаціональних друкованих видань [2, с. 54].

Telegram-канали медіа зазвичай сприймаються більш позитивно, адже вони урізноманітнюють формати подачі інформації та сприяють залученню ширшої аудиторії. Найбільш суперечливими залишаються анонімні Telegram-канали. З одного боку, вони можуть виконувати функцію своєрідних «сторожових псів демократії», а також привертати увагу до важливих проблем. З іншого ж, – здатні завдавати шкоди, зокрема руйнувати репутації навіть невинних людей або ставати ефективним інструментом інформаційної боротьби між політиками, бізнесом, окремими громадянами та навіть державами. Особливо небезпечною така діяльність стає тоді, коли матеріали з подібних каналів починають цитувати традиційні медіа, що фактично легітимізує недостовірну інформацію та сприяє поширенню фейків [5, с. 123].

Отже, Telegram став вагомою альтернативою традиційним медіа в українському інформаційному просторі. Його популярність пояснюється оперативністю поширення новин, використанням мультимедійного контенту, простотою та зрозумілістю подачі інформації, а також лаконічністю і доступністю матеріалів. Активне використання Telegram серед українців зумовлене не лише умовами воєнного часу, а й зручністю платформи, її доступністю та невисокою вартістю користування. До того ж сервіс забезпечує простоту публікації та споживання контенту, сприяє комунікації між користувачами та дає змогу власникам каналів чітко відстежувати реакцію аудиторії на оприлюднені матеріали [4, с. 60]. Так,

Telegram надає можливість створювати спільноти та групи, у межах яких користувачі можуть обговорювати новини, події, актуальні теми, висловлювати власні думки, ділитися своїми спостереженнями й ідеями. Також поширеною практикою є створення контенту, орієнтованого на конкретні аудиторії: наприклад, ведення окремих каналів для різних груп користувачів або використання персоналізованих ботів, які надсилають інформацію відповідно до індивідуальних запитів [3].

У межах своєї бакалаврської кваліфікаційної роботи ми здійснили повний перезапуск і ребрендинг раніше створеного каналу, що мав 287 підписників і не розвивався. Для цього було розроблено нову концепцію і підібрано нову назву: «Залізна Українка» [6]. Ця назва була обрана свідомо. Слово «залізна» символізує стійкість, непохитність і силу в умовах війни та постійного інформаційного тиску. «Українка» підкреслює чіткий фокус на українському контексті, національній ідентичності і патріотичному вимірі. Водночас назва має емоційне забарвлення, добре запам'ятовується та вирізняється серед великої кількості анонімних новинних каналів.

Створений нами Telegram-канал має на меті висвітлювати події крізь призму українського контексту, а також демонструвати вплив світових подій на українську державу, суспільство та кожного громадянина. Окрім оперативних повідомлень, ми плануємо публікувати аналітичні матеріали, які допоможуть користувачам осмислити причини окремих подій та їх наслідки. До того ж важливою місією каналу є формування громадянської позиції, адже публікація новинного контенту має сприяти розвитку критичного мислення аудиторії, стимулюванню обговорення важливих тем та актуалізувати значення відповідального інформованого громадянства у сучасних умовах війни.

Основними типами контенту, який ми плануємо публікувати на каналі, є оперативні новини, тобто швидке інформування підписників про поточні події в Україні та світі; короткі аналітичні пости, наприклад, пояснення причин та наслідків важливих подій; інсайти, зокрема унікальна інформація, яку канал зможе отримати від експертів, журналістів або надійних джерел; суспільно-політичні коментарі, тобто короткі роз'яснення або оцінки подій від експертів, блогерів або ж команди каналу. Цільовою аудиторією каналу є особи віком 18–45 років, які мають потребу в оперативних новинах, коротких коментарях, достовірній інформації та швидкому оновленні контенту.

Отже, Telegram сьогодні є важливим інструментом оперативного інформування та формування громадської думки. Створення Telegram-каналу «Залізна Українка» має на меті висвітлювати події крізь призму українського контексту, а також поєднувати новини та аналітику у межах інформаційного потоку спільноти, що є актуальним для якісного наповнення українського цифрового медіапростору.

Список використаних джерел

1. Баловсяк Н. Популярність і поширення контенту у воєнному Telegram-просторі України. *Російська війна проти України: трансформації соціальних інституцій та практик*: зб. тез другої наук.-практ. конф. (29–31 жовт. 2025 р., м. Київ). Київ: Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія», 2025. С. 50–56.

2. Бутиріна М. Telegram-канал як мета-ЗМІ: комунікаційні особливості. *Соціальні комунікації: стратегічні взаємодія та взаємовплив*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. Запоріжжя: ЗНУ, 2020. С. 54–58.

3. Дорошкевич М. Інноваційні підходи до використання Telegram в українському медіапросторі. *Молодий вчений*. 2023. URL: <https://molodyivchenyi.ua/omp/index.php/conference/catalog/download/64/1023/2124-1>

4. Досенко А. Telegram-канали як платформи для поширення контенту в Україні за часів війни. *Обрії друкарства*. 2023. Вип. 2(14). С. 54–65. URL: <http://horizons.vpi.kpi.ua/article/view/295207>

5. Жугай В., Кузнєцова Т. Особливості телеграм-каналів як новітніх інструментів медіа: український контекст. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Вип. 6.3. С. 120–125. URL: http://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/6_2021/part_3/21.pdf

6. Залізна Українка. Telegram. URL: <https://t.me/+Av9mv2MsEypmNjky>

УДК: 070:004.738.5:316.77:159.942

*Тарнавська М. Р., здобувачка вищої освіти;
Тарнавська К. Р., здобувачка вищої освіти;
Василенко В. Ю., кандидатка наук із соціальних комунікацій,
доцентка кафедри журналістики та соціальних комунікацій
Донецького національного університету імені Василя Стуса*

ЕМОЦІЙНА ДЕФОРМАЦІЯ ЗАГОЛОВКІВ ПІД ЧАС АДАПТАЦІЇ НОВИН ІЗ САЙТА В TELEGRAM

Анотація. У роботі проаналізовано зміна змісту заголовків «ТСН» під час їх адаптації для Telegram у період з 15.04.2026 до 22.04.2026. Досліджено, як використання емодзі та суб'єктивних підводок деформує новини, перетворюючи факти на інструмент емоційного впливу. Визначено основні причини цього явища та запропоновано шляхи дотримання журналістської етики в месенджерах.

Ключові слова: новина, заголовок, журналістські стандарти, адаптація контенту, Telegram-канал.

Вступ. Сучасний медіапростір переживає етап докорінної трансформації, де традиційні вебсайти видань перестають бути єдиним майданчиком комунікації. Ключову роль у споживанні контенту перехопили месенджери, зокрема Telegram, що змушує редакції адаптувати інформацію під специфічні алгоритми та запити мобільної аудиторії. Проте така адаптація часто виходить за межі технічного скорочення тексту, перетворюючись на емоційну деформацію новинного контенту.

Проблема дослідження полягає у системному викривленні первинної інформації під час її перенесення з сайту до Telegram-каналу. Якщо заголовок на сайті зазвичай виконує номінативну функцію, то в месенджері він трансформується в